

Brusel 17. května 2021
(OR. en)

8592/21

RECH 199

POZNÁMKA

Odesílatel: Předsednictví
Příjemce: Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět: *Příprava zasedání Rady pro konkurenceschopnost konajícího se ve dnech 27. a 28. května 2021*
Obnovení Evropského výzkumného prostoru – jak připravit realizaci ambiciózního Evropského výzkumného prostoru, vhodného pro příští desetiletí?
– *politická rozprava*

Delegace naleznou v příloze poznámku na téma „*Obnovení Evropského výzkumného prostoru – jak připravit realizaci ambiciózního Evropského výzkumného prostoru, vhodného pro příští desetiletí?*“, kterou připravilo předsednictví s ohledem na politickou rozpravu na zasedání Rady pro konkurenceschopnost konající se dne 28. května 2021.

**Obnovení Evropského výzkumného prostoru – jak připravit realizaci ambiciózního
Evropského výzkumného prostoru, vhodného pro příští desetiletí?**

Úvod a souvislosti

Nástin situace

1. V roce 2000 Rada stanovila cíl uskutečnit Evropský výzkumný prostor (EVP), v roce 2008 pak zformulovala **vizi pro rok 2020**¹. Tato vize obsahovala rozměr vnitřního trhu pro výzkum, zahrnující mimo jiné přeshraniční mobilitu výzkumných pracovníků a otevření trhu práce pro evropské výzkumné pracovníky, přičemž pro ně měly být současně zajištěny lepší kariérní struktury vstřícné k rodinám. V souvislosti s rozměrem spočívajícím v oběhu a využívání znalostí vize prosazovala optimální využívání duševního vlastnictví ve spojení s otevřeným přístupem ke znalostem a inovacím. Pokud jde o strukturu systémů výzkumu, počítala s další podporou vědecké excelence a zajištěním výzkumných zařízení světové úrovně.
2. **Část této vize byla úspěšně naplněna** prostřednictvím intenzivnějšího propojení a spolupráce mezi výzkumnými pracovníky a výzkumnými komunitami v celé Evropě, podporovanými prostřednictvím rámcových programů EU pro výzkum a inovace a dalších nadnárodních opatření v oblasti spolupráce, jako jsou výzkumné infrastruktury a iniciativy společného plánování. Sítě, které byly vytvořeny, mají trvalý charakter, ačkoli nejsou v Evropě rozmístěny rovnoměrně, což na evropské úrovni vedlo ke zvýšení úrovně „systémovosti“ vnitrostátních systémů výzkumu, jak vyplývá z vědecké literatury a vyšlo rovněž najevo v souvislosti s brexitem při měření dopadu oddělení systému Spojeného království ze systému evropského.

---

¹ Rada Evropské unie, dokument 7652/1/08 REV1.

3. **Vnitrostátní a regionální politiky**, které jsou důležité, jsou vzájemně propojené a na základě vzájemných vztahů vytvářejí **evropskou nadnárodní vrstvu**, určitou formu „systému systémů“ a nedílnou součást společných evropských politik pro výzkum a inovace.
4. Dnes již existují **sdílené evropské hodnoty a zásady**, jež tvoří náš společný étos, vyplývající z intenzivní spolupráce a konkurence mezi našimi vědeckými a technologickými komunitami. To zahrnuje poměrně dobře harmonizovaný a sladěný soubor norem a postupů na více úrovních, od programování až po výkonnost a hodnocení výzkumu. Doba prvních rámcových programů v 80. letech 20. století, kdy kultura, jazyky a další národní specifika hrály významnou roli a bránily spolupráci dokonce i při provádění společných každodenních pracovních úkonů, je dávno pryč. Na cestě k europeizaci výzkumu už jsme skutečně pokročili.

Nastal čas pro novou vizi?

5. Vize evropských politik v oblasti výzkumu a inovací pro rok 2020 a cíl Evropské rady uskutečnit Evropský prostor vzdělávání do roku 2014² byly stanoveny již před více než deseti lety, trojice předsednictví DE-PT-SI se proto rozhodla učinit krok vpřed a zařadit jako svůj **zastřešující cíl v oblasti výzkumu a inovací obnovení Evropského prostoru vzdělávání**.
6. Od té doby probíhá mezi Radou, členskými státy a Komisí intenzivní spolupráce. Mezi její výsledky patří mimo jiné i významný přínos stanoviska Výboru pro Evropský výzkumný prostor a inovace (ERAC) *k budoucnosti Evropského výzkumného prostoru*³, sdělení Evropské komise ze září roku 2020 „*Nový EVP pro výzkum a inovace*“⁴, na které navázaly závěry Rady *o novém Evropském výzkumném prostoru*⁵, jakož i probíhající činnost odborné skupiny „*Fórum EVP pro transformaci*“, jež byla pověřena předložením stanoviska k obsahu budoucího „*Paktu pro výzkum a inovace v Evropě*“ včetně zásad a hodnot a případných cílů, jichž má být dosaženo. V rámci tohoto fóra probíhají přípravné práce na přípravě – na úrovni programování – agendy tematických a strukturálních priorit a opatření EVP.

---

² Dokument EUCO 2/11.

³ Dokument ERAC 1201/20.

⁴ Dokument 11400/20 + ADD1.

⁵ Dokument 13567/20.

7. **Cíle** nového EVP, stanovené v závěrech Rady z prosince 2020, byly vymezeny jako zaměřené na výzkumné pracovníky, založené na hodnotách a orientované na excelenci a dopad. Za důležitý prvek EVP byla označena sdílená odpovědnost členských států a Komise, včetně většího zapojení občanů a zúčastněných stran, stejně jako rozmanitost ekosystémů výzkumu a směřování příspěvku výzkumu k řešení globálních společenských výzev a dalších veřejných politik.
8. Dnes, po krizi způsobené pandemií a na začátku diskusí o budoucnosti Evropy, je **nalezení způsobů, jak mohou věda a technologie přispět k budoucnosti Evropy**, důležitější než kdy předtím, a potřeba revidované **vize EVP má zásadní význam**. Zkušenosti získané během krize a její dopad na vnitrostátní a evropské ekosystémy výzkumu a inovací mají mimořádný význam na všech úrovních a názorně ukázaly, že pro zvládnutí krizí má obrovský význam znalostní základna a zásadní roli hrají rovněž otevřená spolupráce a sdílení výsledků a údajů v rámci Evropy i za jejími hranicemi.
9. Aby bylo možné na evropské úrovni zvládnout výzvy a současně udržet a rozšiřovat pevnou znalostní základnu, zahrnující celý cyklus znalostí od základního výzkumu až po jejich uplatnění na trhu, musíme stanovit vizi a jasné politické zaměření budoucího Evropského výzkumného prostoru pro příští desetiletí. Nyní se zdá být vhodný okamžik, aby ministři odpovědní za oblast výzkumu tyto otázky zvážili, a to včetně obecných cílů a základních principů určování priorit pro plánování a financování.

Jak připravit realizaci ambiciózního Evropského výzkumného prostoru, vhodného pro příští desetiletí

10. Přestože na obnovení Evropského výzkumného prostoru existuje shoda, stejně jako na potřebě přitahovat a udržet nejvíce talentované jedince v oblasti výzkumu a na potřebě dále podporovat výzkumné instituce a posílit financování, zůstává dokončení jednotného trhu v oblasti výzkumu cílem, který ještě potřeba splnit navzdory tomu, že již byly učiněny významné kroky. Tyto zahrnují mechanismy a prostředky (právně nevynutitelné), které zůstávají z velké části v platnosti, je ale potřeba je rozšířit a posílit, a to včetně podpory rovných příležitostí pro všechny, zejména genderové rovnosti, jakož i nepřetržitě rozvíjet a propagovat zásady otevřené vědy a nezbytné infrastruktury na jejich podporu, či rozvíjet síť evropských infrastruktur ESFRI koordinující Evropské strategické fórum pro výzkumné infrastruktury, a to i prostřednictvím konkrétních plánů.

11. Plnohodnotný vnitřní trh pro výzkumné pracovníky je ještě třeba rozvinout a dokončit, včetně jeho rámcových podmínek. Jedním ze základních prvků je **profesní dráha ve výzkumu a hodnocení výzkumu**. Pokrok v tomto směru představuje očekávané schválení závěrů Rady o prohloubení Evropského výzkumného prostoru, který výzkumným pracovníkům nabídne atraktivní a udržitelné profesní dráhy a pracovní podmínky a zajistí, aby se mobilita v oblasti výzkumu stala realitou, díky nimž vůbec poprvé přijímáme holistický, systémový přístup zaměřený na výzkumné pracovníky, jenž kombinuje různé politiky a nástroje, které k němu přímo přispívají, a to při respektování pravomocí na vícero úrovních a autonomie výzkumných organizací a vysokoškolských institucí. Jak je uvedeno v závěrech Rady, jejichž schválení se očekává, klíčovým faktorem je rozvoj evropského rámce pro profesní dráhu ve výzkumu, stejně jako uskutečnění mobility výzkumných pracovníků, a to díky tomu, že se identifikují a řeší hlavní příčiny nerovnováhy toků výzkumných pracovníků a je podporován systém pozorování a sledování profesní dráhy ve výzkumu a mobility výzkumných pracovníků.
12. Tento nový přístup uznává, že výzkumní pracovníci jsou vysoce kvalifikovaní a mobilní odborníci, jimž by měly být poskytnuty příležitosti a rámcové podmínky pro odpovídající, udržitelnou a interoperabilní profesní dráhu ve výzkumu. Ačkoli závěry Rady poskytují rámec a politickou orientaci, které do značné míry přispívají k cíli spočívajícím v jednotném trhu, je ještě třeba vyvinout řadu nástrojů a metodik, aby byl dokončen koncepční a metodický rámec pro dosažení plně funkčního trhu zahrnujícího EU, členské státy a regiony.

13. Při **tvorbě znalostí** je základem přístupu Unie kooperativní výzkum, který je podložen evropskými distribuovanými sítěmi excelence ve vědě a technologiích a který zároveň umožňuje vytváření kritického množství a omezení zdvojení úsilí. Při tvorbě znalostí je nezbytným základem základní výzkum, který by měl být v celé Evropě zachován a posílen, a to v co největší míře v interakci a propojení s podnikatelskými iniciativami. Kromě toho je stále třeba, aby sítě spolupráce získaly v Evropě výraznější identitu a lépe se zviditelnily v celosvětovém měřítku. Musíme zajistit, aby náš inkluzivní přístup k budování excelence poskytoval evropským výzkumným pracovníkům a inovátorům nejvyšší úroveň uznání, tak aby žádný evropský region nezůstal opomenut. Toho lze dosáhnout prostřednictvím řady podpůrných opatření při současném zachování nezbytné flexibility a akademické svobody. Tyto sítě výzkumných pracovníků a institucí by měly být prvními, kdo bude těžit z účinného a inkluzivního plně funkčního jednotného trhu v oblasti výzkumu, a to díky hladkému sdílení jejich zdrojů a talentu.
14. Při převádění vize, záměrů a cílů do **procesů provádění/programování** je důležité rozumět možným scénářům týkajícím se způsobů spolupráce a dalšího postupu, které byly použity v různých fázích evropského procesu. Jednou možností je posílit naše **partnerství** ve strategických nebo strukturálních oblastech, kdy by členské státy za použití otevřené metody koordinace dále koordinovaly své programy a priority s iniciativami na úrovni EU (evropská partnerství a mise, plány Evropského strategického fóra pro výzkumné infrastruktury). Další, doplňkovou možností by bylo **pokročit v naší integraci** nad rámec stávajících společných nástrojů podporovaných rámcovým programem (ERV a ERI) a rozšířit tento integrovaný přístup na další struktury nebo platformy, které by Unie mohla zřídit s cílem umožnit evropským aktérům přístup ke společným příležitostem a propojení a spojení jejich úsilí bez překážek a posun směrem k integrovanějšímu a inkluzivnějšímu jednotnému trhu v oblasti výzkumu.

Otázky

1. Jak ministři vnímají přínos politik v oblasti výzkumu a inovací pro budoucnost Evropy a jaká je jejich vize pro rok 2030, včetně obnovení Evropského výzkumného prostoru?
  2. Mělo by dosažení jednotného trhu pro výzkumné pracovníky a znalosti do roku 2030 – s odpovídajícími rámcovými podmínkami a normami – být jedním z cílů nové vize zahrnující výzkumné pracovníky, výzkumné organizace, poskytovatele finančních prostředků a regulační mechanismy a subjekty?
  3. Vzhledem k tomu, že existuje více možností, jak tuto vizi uskutečnit, jaké jsou podle ministrů nejlepší způsoby, postupy a mechanismy pro přípravu realizace Evropského výzkumného prostoru?
-